

La

1955

BIRŽELIS

NR. 6

1955 BIRŽELIS Nr. 6

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Administruoja: *Nekalto Prasidėjimo
Seserys*

Leidžia: *Lietuvių Kultūros Institutas*

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

SIAME NUMERYJE:

1. Z. Gavelis, TUŠTI TĖVIŠKĖS NAMAI	161
2. J. Glianda, TĖVIŠKĖLĖ UŽ KALNŲ	162
3. N. Butkienė, NEVIKRUSIS MIKUTIS	174
4. St. Džiugas, GIMTINĖS ŽIBURĖLIAI	176
5. J. Rutenis, ATOSTOGĖLĖS	177
6. V. Čižiūnas, LIETUVOS KRIKŠTAS	181
7. A. Rimas, TREMIA IŠ TĖVYNĖS	185
8. A. Šaulys, PAVASARIS	187
9. G. Valeikaitė, LIETUVIŠKA MARGUČIŲ ŠVENTĖ	189
10. K. Snieška, MANO PAUKŠČIUKAI	191
11. UŽDAVINIAI, LAIŠKAI	192

Viršelį ir iliustracijas — dail. P. Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. June, 1955, Vol. 6, No. 6. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office in Putnam, Conn.

N. Pr. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

TUŠTI TĖVIŠKĖS NAMAI

ZIGMAS GAVELIS

Tėviške, ir vėl biržely tavo pievos lyg smaragdai žalios,
Ir laukai javais patvinę lyg beribės jūros, —
Bet namai tušti, namai prie liepom ir beržais sodinto kelio,
Lyg išdegintom akim vaiduokliai, be langų ir durų.

Tušti namai, namai, kuriuos pastatė darbščios tėvų rankos,
Kuriuose jie ir jų vaikų vaikai tikėjo amžius nugyventi:
Ten būdavo — per Kūčias iš visų kraštų namiškiai renkas,
Kad visi draugėj atšvęstų Kristaus užgimimo šventę.

Be langų namai, kuriuose rytas buvo saulės spindulį ikėlęs,
Pro kuriuos pavasariais girdėjau sodo gegužę kukuojant
Ir mačiau, kaip pievom brenda balto rūko vėlės
Ir juosmenis saulėtom juostom juosia, ežeran įmerkę kojas...

Namai be durų, ant kurių tėvai kasmet vardus trijų karalių
rašė,
Už kurių pastogė kiekvienam, kuris tik peržengė jų slenkstį.
Ir miela būdavo įleisti pakeleivį ir vaišint jį kaip svečią,
Ir išleidus paprašyti: niekad reikale šitų namų nelenkti.

Tėviške, visada biržely pievos buvo žalios
Ir plačiau javai laukuose tvino nei beribės jūros,
Bet namai. namai prie medžiais apsodinto kelio
Dar niekada tušti, išdegintom akim nebuvo buvę.

TĖVIŠKĖLĖ UŽ KALNŲ

DVIEJŲ VEIKSMŲ PASAKA

Jurgis Gliauda

Tęsinys

(Pasiigirsta muzika; tai akompanimentas eilėraščiui):

MOTINA:

Svetimøj pastogėj,
Be brangios tėvynės,
Vai užmik patogiai
Prie mamos krūtinės.

Už uolų granito
Saulužėlė leidžias;
Jau šešėliai krito,
Melsvas rūkas skleidžias.

Tolimi ledynai
Švyti kaip pašvaistės;
Ir naktis kabina
Savo melsvą skraistę.

Susapnuok, vaikeli,
Gimtą mūs padangę —
Mūsų vargšę šalį,
Tėviškėlę brangią.

*Kur smagu kvèpuoti,
Kur gyventi miela,
Kur platu dainuoti,
Kur palikom sielą.*

*Susapnuok, kad bunda
Mūs senovės plienas,
Laisvės Varpas dunda —
Skelbia laisvės dieną...*

*Vis tamsyn šešėliai
Ant uolų granito —
O mūs tėviškėlėj
Vis naktis be ryto.*

*Svetimøj pastogėj,
Be brangios tėvynės,
Vai, užmik patogiai
Prie mamos krūtinės...*

(šluosto ašaras)

RASA: Mamyte, neverk! (bučiuoja motiną)

MOTINA: Vaikai, mes laimingi laisvojo šaly, kuri mus priglaudė. Bet Lietuvoje vis naktis be ryto. Tamsu, klaiku...

GINTARAS: Neverk, mamyte, aš išmoksiu kariauti, ir mes išvaduosime Lietuvą. Man, kartais, atrodo, kad tėvelis šaukia mane iš Lietuvos. Atvykti ir išvartyti priešus.

MOTINA: Mano mieli vaikučiai, ateitis yra drąsių ir ryžtingų žmonių rankose. Jeigu mes būsimė drąsūs, ryžtingi — mes nugalėsime.

RASA: Taip, taip, mamyte...

MOTINA: Ir naktis kabina savo melsvą skraistę... Eikime mūsų pastogėn.

GINTARAS: Leisk dar trumpą valandėlę pažaisti...

MOTINA: Tik neilgai... (palieka vaikus; nueina į kambarį)

GINTARAS: Rasa, aš turiu išmokti kariauti... Žinai, žaiskime kovą su Raudonu Slibinu.

RASA: Kas tai per žaidimas?

GINTARAS: Tu būsi karalaitė. Kaip karalaitė švento Jurgio paveiksle. O aš karys, kuris kaunasi su slibinu. Aš josiu ant žirgo.

RASA: Ar tai nebus... baisu? Tas žaidimas?

GINTARAS: Nė kiek. Aš karys, ir neturiu bijoti. Štai žirgas (pritraukia medinį arkliuką); Aš užsidėsiu šarvus (nuo balno ima šarvus). Tu stok čia. Namai, kur mama, bus pilis.

RASA: O kur slibinas?

GINTARAS: (padedą pripūstus raudonus balionus) Slibinas bus rau-

donas. Pas šventą Jurgį buvo žalias, o dabar raudonas. Dabar kovon! Viens, du, trys! (*mojuoja kardeliu. Už tvorėlės pasirodo Raudonas Slibinas*) Viens, du, trys! Viens, du, trys!

RASA: (*pamato Raudoną Slibiną*): Gintarai, man baisu!

GINTARAS: Nebijok, aš nugalėsiu Raudoną Slibiną! Viens, du, trys! (*mojuoja kardeliu*).

RASA: Gintarai, man baisu!

GINTARAS: Nebijok, aš numesiu atomo bombą! (*meta nenuvalytą ananasą*) Bumbt! Valio! Lietuva laisva!

RAUDONAS SLIBINAS: Jūs, netikę vaikai! Vėl triukšmas! Aš jums parodysiu! (*Rasa ir Gintaras nubėga į namus*).

RAUDONAS SLIBINAS: (*svarstydamas*) Tai jie mane vadina Raudonu Slibinu. Aš turėsiu jiems atkeršyti. Aš turėsiu atkeršyti (*palengva nueina savo kieme scenos gilumon ir dingsta už vartelių. Įeina Rimas, Algis ir Vytenis*).

RIMAS: Mokytoja nuėjo namo.

VYTENIS: Raudonas Slibinas, mačiau, nusidangino kalnų link.

ALGIS: Vadinasi, mes galime laisvai rengtis iškilmėms.

RIMAS: Vyr'ai, mergaitės, eikite, eikite čion! (*Vaikai linksmai renka scenon.*)

DANGUOLĖ: Mergaitės, dabar mes galime pasakyti, kaip rengiamės pasveikinti mokytoją.

SAULUTĖ: Mes nupynėm jai gražų vainiką.

RŪTA: Mes vainikuosime mūsų mielą mokytoją.

ALGIS: Gražiai jūs sugalvojot!

SAULUTĖ: Štai ir vainikas! (*Rūta atneša vainiką*)

RIMAS: Žiūrėkite, Rūta atnešė vainiką didesnę už save.

RŪTA: Tas vainikas toks didelis, kaip mūsų meilė mokytojai.

MERGAITĖS: Tai tu teisingai pasakei, Rūta!

VYTENIS: Vainikas! Vainiką ir mes galime nupinti. Ar ne taip, vyrai?

ALGIS: Mes nupinsime dar didesnį, kaip merginos nupynė.

RIMAS: Vyrai, pinkime vainiką!

DANGUOLĖ: Tai man vyrai, nieko nesugalvojo, tik mus pamėgdžioja

MERGAITĖS: (juokiasi).

VYTENIS: Vyrai, o mes pasirodykime su daina. Su tikra vyriška daina!

SAULUTĖ: Irgi sugalvojo. Su daina ir mes pasirodome.

DANGUOLĖ: Mes jau pasiruošėm mokytoją pasveikinti su savo daina.

RŪTA: Ir tai mes pasirengėm labai slaptai, kad mokytoja nustebtų.

VYTENIS: Aš labai abejoju tokia naujiena.

RŪTA: Abejok sau, sveikas. Mergaitės, įrodykime jiems, kad mes tai tikrai neprasimanėm.

SAULUTĖ: Tikrai, mergaitės, sudainuokime. Tai būtų ir pasirengimas.

MERGAIČIŲ CHORAS: Bėga laivelis į augštą jūružę;
 Laively sesutė ir brolužėlis.
 Neverk sesute, neverk lelijėle —
 Jūroj jūružėj toks platumėlis.
 Bures ištiesit su vėtrom lenktynių,
 Surasit rūmus augštus, gintarinius.
 Jūroj jūružėj, ant smėlio dugnelio,
 Nereikia motulės, nereikia tėvelio.
 Bėga laivelis į augštą jūružę;
 Verkia sesutė ir brolužėlis —
 Nereikia mums rūmų augštų, gintarinių;
 Nereikia mums jūros plataus platumėlio.
 Atsuk, vėjeli, mūsų laivelį,
 Nurimk bangavus plati jūružėle:
 Ant tolimo kranto tėvų nameliai,
 Ant tolimo kranto ir tėviškėlė.

VYTENIS: Ir kaip jos taip viską sugalvojo, viską paruošė?
 ALGIS: Vyrai, nenusileiskime joms!!
 BERNIUKAI: Vyrai, mes irgi mokame dainų!
 RIMAS: Apie klevą klevužėlį...
 VYTENIS: Apie karklus ant kalno...
 ALGIS: Apie žirgą...
 BERNIUKAI: Apie žirgą, apie žirgą..
 VYTENIS: Stokite rikiuotėn! Ramiai! Daina!
 BERNIUKŲ CHORAS:

Šeriau žirgelį per savaitėlę,
 Kai sulaukiau subatėlės,
 Savo bėrą žirgelį
 Pasibalnočiau.
 Oi žirge, žirge, žirgeli mano,
 Ar nuneši mane jauną
 Per pusantrą valandėlės
 Šimtą mylių?
 Nunešt nunešiu, lėkte nulėksiu,
 Jei pašersi avižėlėms,
 Pagirdysi vandenėliu,
 Tai nunešiu.

RAUDONAS SLIBINAS: (pasirodo už tvorėlės): Vaikučiai, man labai patinka jūsų dainelės. Už tai aš jums duosiu visą šitą maišą saldinių. (Vaikai įtartinais žiūri į Raudoną Slibiną. Trumpa pauza). Visi tie saldainiai bus jūsų. O, koks saldumėlis! Aš nejuokauju. Jūs man pažadėkite tik labai mažą dalyką.

RIMAS: O... ką mes turime pažadėti?

RAUDONAS SLIBINAS: Už maišą tokių puikių saldinių pažadėkite man padaryti mažą mažą niekelį... Tai jums labai lengva padaryti.. Pažadėkite man... kad nelankysite lietuviškos mokyklos.

VYTENIS: O mes žinome dar vieną dainą.

RAUDONAS SLIBINAS: Aš jums tą maišą atiduosiu už pažadą. Bet kad jau jums, matau, patiko mano pasiūlymas, sudainuokite man kitą savo dainelę. Mielai išklausysiu.

VYTENIS: (dainuoja) Buvo kartą vienas ponas...

MOKINIAI: Oi!

VYTENIS: Vienas Slibinas Raudonas...

MOKINIAI: Oi, oi, oi!!

RAUDONAS SLIBINAS: Šalyn, šalyn iš čia! Šalyn!

(Mokiniai, juokdamiesi išbėga. Raudonas Slibinas, kol suranda lazda, vaikų nebėra. Jis išbėga, vydamasis juos.

Tylu. Temsta švelni tolina muzika atskrenda ir nutilsta. Namo lange pasirodo šviesa. Gintaras ir Rasa su kuprinėmis slaptomis išeina pro duris).

GINTARAS: Svarbu įkopti. Nusileisti vieni niekai. Nuo viršūnės mes pamatysime Lietuvą. Rytoj, kada deklamuosime "pasirodyk, šalie išsvajota", tikrai žinosime, kaip Lietuva atrodo.

RASA: Bet... jeigu mes sutiksime vilką.

GINTARAS: Aš garsiai sušvilpsiu. Vilkai bijo švilpimo.

RASA: O... jeigu paklysime?

GINTARAS: Matysime šitą apšviestą langą ir nepaklysime.

RASA: O,... jeigu... audra?

GINTARAS: Per radiją pranešė, kad bus tylus oras ir geras matumas. Tai mums labai svarbu toli toli matyti.

RASA: Mokytoja parašė "už kalnų, už viršūnių snieguotų". O ką mes pamatysime Lietuvoje?

GINTARAS: Pamatysime... augštus bokštus ir... augštus ąžuolus. Po tais ąžuolais staugia geležinis vilkas.

RASA: Aš bijau vilkų.

GINTARAS: Tai ne kalnų vilkas, bet... lietuviškas, geležinis, kuris staugė kunigaikščiui Gediminui.

RASA: Bet... jis nekanda?

GINTARAS: Jis kanda tik Lietuvos priešus. Tokius, kaip Raudonas Slibinas.

RASA: O bus Lietuvoje vaikučių?

GINTARAS: Daugybė. Tokie pat, kaip mes.

RASA: Aš labai norėčiau susidraugauti su jais.

GINTARAS: Lietuvoj gražu, kaip pasakoj. Pievose šoka drugeliai ir gėlės; krūmuose suokia lakštingalos; o miškuose gyvena aitvarai ir laumės... Juk atsimeni mamos pasakas.

RASA: Eikim, broleli, greičiau. Aš labai noriu pamatyti, kaip šoka drugeliai ir gėlės.

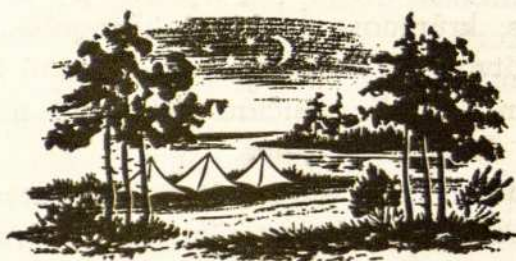
GINTARAS: (segdamas prie durų rąstelių) Tai mamai. Kad nesirūpintų. (Muzikai tyliai lydint, Gintaras ir Rasa išeina pro vartelius. Pasigirsta vis stiprėję "Tėviškėlės" garsai. Scenon įžengia mokytoja su mokiniais. Jie baigia dainuoti):

CHORAS: Išsvajota, išsapnuota, tėviškėlė, tėviškėlė
Tu svajonių mano gėlė ir sapnų šviesi šalis...
(Duryse pasirodo Motina)

MOKYTOJA: Įsivaizdinkite, ponai, aš sutikau vaikus dainuojant lauke. Ir paaiškėjo, kad jie ruošia man staigmeną. Dainuoja jų pasirinktas daineles.

- RIMAS:** Mes būtume čia rengęsi, bet pikčiurna kaimynas mus išvaikė.
- DANGUOLĖ:** Mes norėjome parodyti mokytojai, kad mes mylime ją ir lietuviškas dainas.
- MOTINA:** Bet, mieli vaikučiai, jau vėlu ir visiems laikas namo.
- MOKYTOJA:** Jūs pervargsite, o juk rytoj reikės sukaupti visas jėgas.
- MOTINA:** (pastebi raštelį prie durų; nuplėšia, skaity) "Miela mama, mes išėjome į kalnus pamatyti Lietuvos. Lietuva už kalnų, už viršūnių snieguotų. Matysime Lietuvą nuo augštos viršūnės. Nuo kalno nusileisime bematant ir būsime namie. Gintaras ir Rasa". Viešpatie, vaikai išėjo į kalnus!
- MOKYTOJA:** Tuoj reikia jų jieškoti!
- VYTENIS:** Mes skautai ir turime žiburėlius.
- RIMAS:** Mes nieko nebijome ir juos tuoj surasime.
- MOKYTOJA:** Visi būreliais ir su žiburiais.
- MOTINA:** Gintaras, Raselė! (puola bėgti į kalnus).
- MOKYTOJA:** Visi būreliais, grandine, nepasimesdami, pasišviesdami žiburėliais. (eina prieky visų)
(Mėlynoje prieblandoje blikčioja žiburėlių šviesos. Vaikai eina pro vartelius, kalnų link. Raudonas Slibinas seka vaikų išėjimą.)
- RAUDONAS SLIBINAS:** Jie išėjo į kalnus... Aš paskui juos. Aš sugriaušiu lieptus, ir jie negalės sugrįžti. Lieptus per prarajas labai lengva nustumti. Jie niekad neturės savo mokyklos šventės. Cha, cha, cha!... (išbėga)

Uždanga

ANTRAS VEIKSMAS

- (Aikštelė tarp uolų. Kalnų gilumoje. Mėlyna prieblanda. Tyli ir paslaptinga muzika. Tarp uolenų pasirodo Gintaras ir Rasa).
- GINTARAS:** Man atrodo, kad tas takelis veda į viršūnę.
- RASA:** Čia tiek viršūnių, o kuri gi augščiausia?
- GINTARAS:** Svarbu rasti tokią, iš kurios matyti labai toli.

- RASA: Aš vis sekiau, kad nepamestumėm apšviesto mūsų namų lango. Bet jo seniai nebematyti. A... dabar bijau.
- GINTARAS: Mes netoli tikslo; dar truputis pastangų — ir būsimė viršūnėje.
- RASA: Bet kaip mes pamatysime Lietuvą, juk taip tamsu?
- GINTARAS: Mes ištarsime stebuklingus žodžius: "prasiskleisk žydra tolių spalva, pasirodyk šalie išsvajota!"
- RASA: "Tolima, mylima Lietuva!"
- GINTARAS: Matai, Rasele, nebaisu ir kalnuose, kada išėjai ieškoti Lietuvos...
- Gintaras ir Rasa nueina suktais takais tarp uolų ir tuoj įselina Raudonas Slibinas*
- RAUDONAS SLIBINAS: Reikia sugriauti lieptus, tada jie nesugrįš atgal. Kol juos suras kalnuose, truks kelios dienos... Cha, cha, cha! Susirinks žmonės į parengimą, o parengimo nėra. Cha, cha, cha! Vaidintojai bus uždaryti kalnuose. Aš turiu tai padaryti ir pasijuokti. Cha, cha, cha!
- Už kulisų girdėti Motinos šauksmas. Labai toli.*
- MOTINA: Gintarai! Rasele!
- RAUDONAS SLIBINAS: Šaukia vaikus... hm, hm... *(sudedą rieškučias ir atsiliepia plonu balsu! Mama! Motinos balsas arčiau, už kulisų.*
- MOTINA: Rasele, Gintarai!
- RAUDONAS SLIBINAS: Auu!
- Tarp uolenų pasirodo Motina.*
- MOTINA: Vaikučiai!
- RAUDONAS SLIBINAS: *(pasislepia tarp uolų, valandėlę vėliau atsiliepia)* Auu!
- MOTINA: Kur jūs, vaikučiai?
- RAUDONAS SLIBINAS: Cha, cha, cha!
- MOTINA: Viešpatie, kas ten?
- RAUDONAS SLIBINAS: *(skardžiai, kaip garsiakalby)* Cha, cha, cha!
- MOTINA: Viešpatie, kas ten? Motinos širdie, atspėk man, kur mano vaikučiai!
- RAUDONAS SLIBINAS: *(selindamas tarp uolų)* Auu, mama! *(bėga uolų gilumon)* Auu, mama! *(iš tolo)* Mama!
- MOTINA: Vaikučiai, vaikučiai... *(seka šauksmo aidą)* Kur jūs? *(išbėga).*
- (Gintaras ir Rasa įeina iš priešingos pusės).*
- RASA: Tu girdėjai, broleli, kažin kas šaukė tarp uolų.
- GINTARAS: Gal tai nukrito akmuo į bedugnę ir subildėjo.
- RASA: Man atrodo, kad tai buvo žmonių balsai.
- GINTARAS: Kokie gi žmonės gali būti čia nakties metu?

- RASA: Gal tai buvo žvėrys. Namų lango nebematyti. Aš bijau. Gal mums... grįžti namo?
- GINTARAS: Mes turime atkakliai eiti pirmyn. Netrukus ims švisti, ir galėsime matyti aplinkui.
- RASA: Aš labai pavargau. Vos galiu panešti kuprinę.
- GINTARAS: Ta kuprinė privargino ir mane. Bet kaip būsime be kuprinių?
- RASA: (*nusiima kuprinę*) Aš tik truputį pailsėsiu. (*Sėda*) Taip gera pailsėti.
- GINTARAS: Aš taip pat pailsėsiu (*nusiima kuprinę ir meta ją ant žemės*) Ak, kaip gera!
- RASA: Kaip tamsu, nematyti nė žvaigždučių danguj. Angelai užgesino žvaigždutes ir miega.
- GINTARAS: Bet kai prašvis, pamatysime stebuklingą vaizdą. Tiek daug kalbėjome apie Lietuvą ir jos nematėm. Dabar pamatysime savo akimis.
- RASA: (*mieguistai*) Gėlytės ten šoka?
- GINTARAS: Šoka. Ir taip pat drugeliai.
- RASA: Ir paukšteliai?
- GINTARAS: Ten naktimis suokia lakštingalos. Mama pasakojo.
- RASA: Kokios ten gėlytės?
- GINTARAS: Raudonos, baltos, mėlynos...
- RASA: Ir mėlynos?
- GINTARAS: Tai rugiagėlės. Mama pasakojo. Rugiuose auga... (*valandėlę vėliau*) Ji jau miega. O man limpa akys. Tai nuo tamsos (*atsigula greta Rasos*)
Tyli muzika migdo; šviesa paslaptinai mėlyna.
- GINTARAS: (*pakeldamas galvą*) Prasiskleisk žydra tolių spalva, pasirodyk miela Lietuva! Pasirodyk! (*šnibžda*) Pasirodyk! *Tyli muzika migdo, migdo...*

Uždanga

Už uždangos muzika nenustoja skambėjus, tyli ir paslaptiną. Uždanga po trumpos valandėlės pakyla.

Scenoje Lietuva, gėlės ir drugeliai. Gintaras ir Rasa prie Lietuvos, laimingi; jie stebi įvykį ir klausosi Lietuvos žodžių. Jie sėdi ant uolos atplaišos, apsupti gėlių ir drugelių.

- LIETUVA: Aš esu Lietuva,
 Jūsų laimė gyva.
 Aš pas jus ateinu
 Vainikuota dainų.

*Jūs matysit mane
 Ne nuo augščio uolos —
 Jūs pažinsit mane
 Iš širdžių gilumos.*

Aš nudžiuginsiu jus
 Savo džiaugsmu meiliu —
 Aš praeisiu pro jus
 Šoky mano gėlių.

Glūdumoj šių kalnų
 Aš pas jus ateinu —
 Jūsų laimė gyva,
 Tolima Lietuva! (meiliai apkabina Rasą ir Gintarą; su jais Lietuva kaip soste, ant uolenos)

Gėlių ir Drugelių baletas. Fantastiškas apšvietimas. Gyvas paveikslas.
 Uždanga labai trumpai valandėlei.

Uždangai pakilus, Gintaras ir Rasa miega toj pat pozoj, kaip užmigo.
 Scenon įeina keli vaikai.

RIMAS: Vaikai, čion, čion! Čia aikštelė.
 VYTENIS: Man atrodo, mes jų nerasime. Jie žuvo kalnuose.
 RŪTA: Tylėk. Gali išgirsti jų mama.
 ALGIS: Gintaras yra skautas. Jis pažįsta kalnus.
 DANGUOLĖ: Kaip baisu kalnuose naktį...
 Motina, Mokytojos palaikoma, įeina scenon.
 MOKYTOJA: Tuoj pradės švisti, ir tada mes juos lengvai surasime.
 MOTINA: Viešpatie, kur mano vaikučiai? Motinos širdie, pasakyk man, kur mano vaikučiai?
 DANGUOLĖ: Mes apsukome visą tą plotą, bet jų neradome.
 SAULUTĖ: Neverkite, poniai, tuoj bus šviesu, ir mes juos rasime.
 MOTINA: Motinos širdie, pasakyk man, kur mano vaikučiai!
 MOKYTOJA: Dangus jau švinta...
 MOTINA: Kas ten?
 VISI: Kas ten?
 MOTINA: (puldama prie Gintaro ir Rasos) Mano vaikai! Raselė! Gintarai! (apkabina bundančius vaikus) Gyvi? Sveiki? Mano vaikai!
 RASA: (pabusdama) Mamyte, tu čia! O mes buvome svečiuose pas Lietuvą.
 GINTARAS: Mes buvome Lietuvoje.
 RASA: Ak, kaip ten gražu: gėlytės šoka, drugeliai plazda...
 MOTINA: Mano vaikučiai, mano brangūs...
 Ant uolos pasirodo Raudonas Slibinas
 RAUDONAS SLIBINAS: Cha, cha, cha!
 Visi nustebę, nusigandę krūpteli.
 MOKYTOJA: Tai jūsų piktasis kaimynas.
 VYTENIS: Tai Raudonas Slibinas!
 RAUDONAS SLIBINAS: Kelio atgal jums nėra. Likite ilgam kalnuose.

- Aš laužau lieptą per bedugnę.
- RIMAS: Kaip mes grįšim atgal?
- RAUDONAS SLIBINAS: Cha, cha, cha! Jūsų parengimas neįvyks, jūsų lietuviškos dainos neskambės! Cha, cha, cha!
- Trenksmas, dundesys.
- RAUDONAS SLIBINAS: (*bestumdamas lieptą, griūva nuo uolos bedugnėn*) Ei! Gelbėkit! Ei! (*už kulisų, iš bedugnės, vos girdimai*) Ei!
- Visi stovi sustingę; Vytenis prieina prie bedugnės kranto.
- VYTENIS: Jis nudardėjo žemyn kartu su išlaužtu lieptu.
- RIMAS: Jis nusipelnė, ko užsitarnavo. Jis siūlė mums saldainių, kad mes nelankytumėm lietuviškos mokyklos.
- MOKYTOJA: Užmirškime jį, vaikai, kaip visad reikia užmiršti gyvenime, kas yra bloga, ir džiaugtis tik tuo, kas gera.
- DANGUOLĖ: O kaip dabar mūsų parengimas?
- SAULUTĖ: Kas mus iš čia išvaduos?
- RIMAS: Nebijok, mus suras su malūnsparniais.
- MOKYTOJA: Vaikai, ši aikštelė yra palaiminta vieta. Iš čia Gintaras ir Rasa matė Lietuvą.
- RASA: Kaip ten gražu, šoka drugeliai ir gėlytės.
- DANGUOLĖ: O jeigu... o jeigu, ponio mokytoja, mes čia... atšvęstume mokyklos šventę.
- MOKYTOJA: Tai aš norėjau jums pasakyti, bet laukiau jūsų sumanymo.
- VAIKAI: Švenčiame čia mokyklos šventę!
- SAULUTĖ: Po žiemos nyksta saulėje ledas
Ir pavasaris žengia linksmi —
Juk įvyks atgimimo paradas
Mūs tėvynei atgimus laisvai!
- Vėl bus šventos ten mūsų šventovės,
Mūs paradas pro jas pražygiuos —
Plauks kaip marios lietuviškos srovės
Ir trispalvės danguj plevėsuos...
- RIMAS: Vargingoj bakužėje dūzgia ratelis —
Verpia močiutė, prie josios vaikelis.
Ir baimės pilna, ir troškimų didžių,
Ji verpia ir moko vaikelį raidžių.
- DANGUOLĖ: Toks mielas ir savas lietuviškas raštas,
Jo trokšta kaip laimės paniekintas kraštas —
Nebaido močiutės trėmimas klaikus,
Lietuviško rašto ji moko vaikus!

MOKYTOJA: Tai mūsų garsioji Vargo Mokykla, toji mačiutė prie ratelio. Tada priešas persekiojo mūsų raides, ir senutės mokė vaikus pasislėpusios.

RŪTA: Ponia mokytoja, o čia eilės, skirtos mūsų naujai Vargo Mokyklai, kurią mes lankome savaitgalio metu.

MOKYTOJA: Skaityk, miela Rūta!

RŪTA: Mūsų miela mokyklėlė,
Šviesk mums, kaip šilta saulutė,
Išmokinki abecėlės
Ir tauriu lietuviu būti.

Sėk į sielą sėklą našią,
Sėk į sielą sėklą dailią —
Lietuvos tėvynės dvasią
Ir skaisčiausiąją jai meilę!

Liaudies šokiai.

Šokiams besibaigiant, mišrus choras dainuoja.

MIŠRUS CHORAS: Tėviškėlė, tėviškėlė, man brangi tartum širdis,
Tu svajonių mano gėlė ir sapnų šviesi šalis....

RASA: Už kalnų, už viršūnių snieguotų
Prasiskleisk žydra tolių spalva —

GINTARAS: Pasirodyk, šalie išsvajota...

MIŠRUS CHORAS: (prieš tai valandėlei nutilęs)
Išsvajota, išsapnuota, tėviškėlė, tėviškėlė,
Tu svajonių mano gėlė ir sapnų šviesi šalis. (trumpa pauzė)

RASA: Tolima...

GINTARAS: Mylima...

VISI: (karštame kreipimesi, iškėlę rankas) Lietuva!!

MIŠRUS CHORAS: Tavo upės sidabrinės, tavo žvaigždės gintarinės
Man giliai, giliai krūtinėj atminimais susipynė,
Tėviškėlė, tėviškėlė....

Uždanga

"Tėviškėlė" — žodžiai P. Stelingio, muzika Br. Budriūno.

"Tėviškėlė už kalnų" parašyta 1955 mt. vasario mėn.

FUTBOLAS

Mikutis su Petriuku buvo dideli futbolo žaidimo mėgėjai. Jie mėgdavo žiūrėti, kaip kiti žaidžia, o gavę kamuolį, tuoj imdavo patys spardyti.

Pas Mikučio tėvus atvažiavo dvi savaites paviešėti mamos dėdė, jau nebejaunas žmogus.

— Dėdė eis gulti, — tarė mama berniukams: — jis kelionėje pavargo, turi gerai pasilsėti. Vaikai, eikite į kiemą ir uždarykite langines, kad saulė netrukdytų jam miegoti. Ir nekelkite triukšmo.

— Jie geri vaikučiai, — atsiliepė dėdė, — kad jiems nebūtų nuobodu, kol išsimiegosiu, aš tuoj atiduosiu Mikučiui dovaną, kurią jam atvežiau.

Dėdė tuojau išrišo savo daiktus ir išėmė gražų rudos spalvos odinį sviedinį.

— Ak, koks nepaprastai gražus sviedinys, — pasakė mama.

— Futbolas! Futbolas! — vienu balsu sušuko Mikutis ir Petriukas.

Pagriebę sviedinį, tuojau abu pasileido bėgti į kiemą.

Reikėjo sugrąžinti Mikutį, kad jis padėkotų dėdei už sviedinį.

Paskui berniukai uždarė langines to kambario, kuriame dėdė atsigulė, ir čia pat pradėjo žaisti. Berniukai taip pamėgo žaidimą, kad apie dėdės miegą visai užmiršo. Ir net keletą kartų sviediniu pataikė į jo kambario langines.

— Įvartis! Įvartis! — suriko Mikutis, išpyręs sviedinį į langą: — Pirmą įvartį imušiau aš.

Sviedinys pakliuvo ant langinių ir ten pasiliko gulėti.

— Dabar tu jį išimk, — pasijuokė Petriukas, nepatenkintas, kad pirmą įvartį įmušė Mikutis.

Po langu stovėjo pilna gelda vandens. Mikutis pasistojo ant geldos kraštų ir ranka siekė sviedinio.

Dar viena minutė, ir sviedinys būtų buvęs jo rankose. Bet tuo metu atsidarė langas, ir jame pasirodė piktas dėdės veidas.

— Taip jūs mane mylite, kad net pasilsėti neduodate. Ne dovanų jums reikia, bet rykščių.

Tačiau berniukų jis nebematė. Nusigandęs Petriukas išbėgo, o Mikutis nukrito tiesiog į vandenį.

Futbolo sviedinys ramiai iš garbingų vartų nukrito ant žemės.

Ir Mikutis išlipo iš geldos toks nelaimingas, kad net ir dėdei pyktis praėjo.

ŠAUDYMAS

Netoli už miesto buvo suruoštos šaudymo rungtynės.

Žinoma, visi vaikai susirinko pažiūrėti, nuėjo ir Mikutis. Sugrižęs namo jis tik kalbėjo apie šaudymą.

— Mama, ir aš būsiu šaulys.

— Būsi, kai užaugsi.

— Aš dabar noriu išmokti šaudyti iš tikro šautuvo ir revolverio, o kai užaugsiu, tai kanuole šaudysiu, — aiškino namiškiams Mikutis.

Mama buvo nepatenkinta, kad Mikutis taip domisi šaunamaisiais daiktais. Ji bijojo, kad Mikutis, likęs namuose vienas, nepradėtų tėvo medžiokliniu šautuvu žaisti ir kad neįvyktų nelaimė. Apie tokią nelaimę ji neseniai skaitė laikraštyje.

— Gal būt, kai tu būsi toks didelis, kaip aš, tai kanuolių vietoj bus visai kitoki ginklai, — juokėsi dėdė - svečias.

— Koki? — klausė Mikutis.

— Štai, toki.

Dėdė paėmė nuo stalo popierinį maišelį, kurį mama buvo padėjusi, pripūtė jį ir pliaukštelėjo ranka. Maišelis lyg bomba sprogo.

— Štai tau ir kanuolė, — juokėsi dėdė.

Naujas žaidimas patiko Mikučiui. Jis sunaudavo visus mamos maišelius.

Paskui, kai tuščių maišelių nebuvo, jis išpildavo kruopas ir pasiimdavo maišelius.

Toks Mikučio noras šaudyti labai nepatiko mamai, ji pradėjo barti dėdę, kodėl jis išmokęs Mikutį šaudyti maišeliais.

— Aš jį pripratinau, aš jį ir atpratinsiu, — pažadėjo dėdė.

Dėdė, paėmęs maišelį, įpylė į jį truputį pelenų ir virtuvėje pakabino ant vinies.

GINTINĖS ŽIBURĖLIAI

STASYS DŽIUGAS

Toli, toli už marių,
Už girių ir kalnų —
Tėvų gimtines žemę
Tą kraštą vadinu.

Ar kalba, ar dainuoja:
Jiems mielas ir šviesus.
Gimtines žiburėliai
Šviesiausi už visus...

Kai grįš tėveliai mano,
Neliksiu aš čionai.
Be jų — našlaitis vienas,
Be jų — tušti namai...

Paimsiu aš broliuką,
Sesutę, žaisliukus:
“Good-by! Platus pasauli,”
O jis nusteбęs bus:

Kad mes visi išvykstam
Į kraštą — Lietuvos.
Ant mūsų laivo stiebo
Trispalvė plevėsuos.

Po kiek laiko įėjo Mikutis. Pamatęs pakabintą tusčią maišelį, bijodamas, kad kas nors jo nepaimtų, greitai pripūtęs pliaukštelėjo ranka. Tačiau šis šūvis Mikučiui nepatiko.

Tai buvo paskutinis jo šūvis.

Nuo to laiko Mikutis ir pažiūrėti į maišelius nenorėjo. Bijojo, kad taip neatsitiktų, kaip šį kartą atsitiko: kad neapsibarstytų pelenais ir netaptų juodas, kaip negriukas.

SARGIUKO

Jonas Rūtenis

pasakojimai

ATOSTOGĖLĖS

Pavasaris lėkte pralėkė. Nė nepamatēm, kai užstojo šiltoji vasara ir atėjo kaitros. Spirgina saulė, nors į žemę gyvas lysk. Rodos, vos pasivelki, o liežuvis kabo nutysęs, lakuoja, net pačiam negražū. Pavasarį kur kas geriau. Ir dienos netaip šiltos, ir saulutė ne taip vargina — glosto, kutena — gyvybę iš žiemos miego kelia.

Nesisekė mums su Jurgučiu pavasarį. Po motulės dienos, kai taip džiaugēmės pražydusiom tulpēm, kažin kieno pikta ranka daug jų išrovė ir išmetė iš gražiai sukaupytų lysvių. Niekas nejutom. Kai apie tai papasakojau Rudžiui, senis mane apkaltino. — “Girdi, tai tavo apsileidimas. Ausis gerai išsikrapštyk — matai, kad nieko nebe-girdi. Piktadario neužuodi. Perdaug gerą duonelę turi, kad nieku nesirūpini,” — barė jis mane.

Nesisekė ir su daržu. Žvirbliai iš lysvių sėklas išrankiojo. Vos keli želmenėliai teišdygo. Nepasisekė ir su varnėnais. Jurgutis tokį gražų namelį sukalė. Tėtis magnolijos medin įkėlė. Kol jis žydėjo, atsigrožėti negalėjau. Taip gražiai atrodė: medis visas baltas, kaip varškė, namelio sienos geltonos, o stogelis su pakopėle — raudoni. Niekas neapsigyveno. Atskrenda, žiūrėk, porelė, apsižiūri, vidun įlen-da ir vėl purpt ir sudiev. Vienas, rodos, kiek įsižiūrėjau, vienišas paukštelis pasisukinėjo kelias dienas, pačiulbėjo ir dingo be žinios. Kas jiems nepatiko — nežinau. Runcė vieną dieną, kai užvertęs galvą žiūrėjau į atsilankiusius paukštelius, tarė:

— Matai, ir nėra varnėnų — miau... pažiūrėk pas mus, visuose trijuose inkiluose jau peri.

Tylėjau. Pikta buvo ir pavydu. O ji, rainuotoji, toliau kniauksi:

— Stogas, stogas kaltas — kas gi matė raudonai dažyt, baidosi paukščiai. Varnėnas pats pilkas — jam nepatinka jūsų moderniški namai... Teisybė ar ne — kas čia suvaikys...

Karščiams užstojus, užmiršom viską. Nauji reikalai atsirado. Mat, po savaitės kitos visi važiuosime atostogų. Dar vis neišsirenkam

kur. Tėtis nori važiuot kur nors su mašina apsukui. Mama spiriasi norinti kur nors ramiai, be triukšmo pailsėti. Jurgutis ir tam ir tam nepritaria. Jis nuolat kalba, mokyklą užbaigęs, vyksias stovyklauti su skautais.

Tesižino. Bet man rūpi, kaip su manim bus? Nejaugi paliks mane vieną? Uždusiu aš čia. Nusikamuosiu iš ilgesio. Man, rodos, geriausia būtų, kad jie visi savo sumanymus suderintų ir paklaustyų mamos. Jai būtų malonumėlis kur nors netoli vandens. Žuvautumėm su Jurgučiu, gaudytumėm peteliškes, jei pajūryje — rinktumėm žibanchias geldeles... pavargę kur nors nukristumėm ant pievelės ar ant smėlio ir snusteltumėm valandėlę. Kažin kaip čia bus?

Laukti ilgai nereikėjo. Sprendimas pats atėjo. Netikėtai. Visus patenkinąs. Ir galima, sakyt, geriausias.

Gavom iš Jurgučio dėdės laišką. Dėdė užkvietė atostogų pas jį — į Kanadą. Tėtis džiaugėsi, kad teks šimtus mylių pravažiuoti, daug miestų pamatyti. Mama — kad nuvykus tikrai galės pailsėti, pabūt laukuose, šieną pagrėbti, dalgų žvangesį išgirsti ir Jurgutis šviežio ir saldaus pienelio atsigerti.

Dėdė, mamos brolis, mat Kanadoje buvo įsigijęs ūkį — farmą, kaip amerikoni vadina.

Jurgutis džiaugėsi taip pat. Jis seniai troško pasimatyti su dėdės vaikais, kurie dažnai jam laišką parašydavo ir vis minėdavo, kad jie vasarą gyvena palapinėje skautiškai įsirengę. Labiausiai džiaugiausi aš.

Laiške aiškiai buvo įrašyta: "Nepamirškite ir Sargiuoko. Čia daug erdvės, tegul ir jis pasigano. Nepalikite jo ten mieste ant akmenų saulėje kepti. Laukiam jūsų visų".

Prasidėjo pasiruošimai. Tėtis grįžęs iš darbo tuoj pasitiedavo didelį žemėlapi ir žiūrindavo geriausio ir įdomiausio kelio.

— Tai didelė kelionė. Truks kokias tris dienas — neskubant — sakė jis.

— Tėveli, pro kur mes važiuosime?

— Daug kelių, vaikeli, bet man rodos, kad geriausias kelias bus pro Niagaros krioklį — didžiausią pasaulyje. Sako, tokios didelės vandens masės krentančios, toks užimas, kad ir įsivaizduoti negalima. Naktį, įdomumui sukelti, yra itaisytos šviesos. Smulkučiai lašeliai kai susikerta su šviesos spinduliais — gaunasi neapsakoma spalvų grožybė.

Mama rengė reikalingiausius kelionėje drabužius ir daiktus. Mu du tik su Jurgučiu nieko nedarėm. Užėm, džiaugėmės ir draugams gyrėmės.

— Matai, — tarė Rudis, — gerai tai gerai, bet tokion kelionėn leistis nejuokas. Pamatysi, kaip tau įkyrės, kai tris dienas patupėsi mašinoje. Pamatysi, — gąsdino jis mane.

Nepaisiau. Et, kas čia tokio. Daug liūdniau būtų, jei mane vieną namuose paliktų. Numirčiau iš nusiminimo.

— Jurguti, įsidėk savo lagaminėlin ir lietuviškų knygų — nusi-
bos laukuose. Bus gera proga pasiskaityti.

— Aš nenoriu... — spyrėsi Jurgutis.

— Jurguti! Kas taip kalba?

— Laikas, laikas jau lietuviškas knygeles pravėdinti. Joms irgi nusibodo sukimštom lentynėlėje tūnoti, — pridėjo mama.

Išvažiavimo diena artėjo kas valandą. Visi jau galutinai dėjo lagaminuos savo daiktus. Likau tik aš vienas be lagamino. Man jo nei nereikia. Ką turiu, tai jau turiu. Viską su savim nešiojuos. Išvažiavimo išvakarėse visi išėjo į miestą dovanų pirkti. Likau namie vienas. Snauduliuoju ir svajoju. Girdžiu — vėl knygelės kalbasi:

— Taveš neims! Kas iš taveš, tik keli puslapiai ir skaityti nėra ko pradėt, — tauškė LAPĖS PASAKA.

— Tu išmanai! Labai ten įdomu Jurgučiu, kas ten su lape atsitiko, — atkirto įpykęs DOLERIS IŠ PITSBURGO.

— Liaukitės viena kitai pavydėjusios! Džiaugitės, kad bent viena iš mūsų pateks. Ir tai jau bus labai gerai.

— Ims ką — ne ims, bet mudvi, sesule, tikrai Kanadon važiuosime — šnabždėjosi tarp savęs praeitų metų gražiai įrišti EGLUTĖS ir TĖVIŠKĖLĖS sąsiuvinėliai.

— Tai manot, kad mus, palaidus sąsiuvinius, šių metų, — pabrėžė, — neims — įterpė 1955 metų vaikų laikraštėliai.

— Pamatysim, pamatysim — nesiginčykit, — ramino MOTULĖ PAVILIOJO.

Kaž kas ten būtų atsitikę, bet, laimei, kambarin įėjo Jurgutis ir sustojo ties lentynėle. Knygos nutilo ir laukė.

— Mane... — šnabždėjo viena.

— Ne. Mane! Aš...

— ŠŠŠ... — tylėkit!

Atsirado neapsakoma ramybė. Net musės zvimbimas girdėjosi. Sulaikiau kvapą ir aš.

— Tėti! — šūktelėjo Jurgutis.

— Kas yra?

— Aš pasiimsiu tris.

— Gerai! — atsiliepė tėtis.

Katros pateko Jurgučio lagaminan, nebepamenu, o pagaliau man vistiek. Jis jas skaitys — ne aš.

Išvažiuom. Išdulkėjom... Kelionėje viskas klojosi gerai. Mudu su Jurgučiu džiūgavom, kad greit apsigyvensime skautiškoje palapinėje — gryname ore. Tūkstančiai minčių pynėsi mūsų galvose, šimtai sumanymų...

Žiūriu pro langą ir svajoju: kai pavargsime, atsigulsime pievelėje ir ilsėsime. Stebėsime plaukiančius debesėlius ir kvėpsime tyrą oro srovę. Aš, turbūt, snustelsiu snukį ant pievos padėjęs ir sapnuosiu. Jurgutis skaitys knygeles. Mačiau jau kokias. Visai nenorėdamas sužinojau. Kai jis kažko rausėsi lagamine, man tik vienam suprantama knygelių kalba jos porino tarp savęs:

— Matai, mus išrinko.

— Žinoma, kad mus. Kas ten terliosio su kitom, — šūktelėjo kiek apiplyšęs PABĖGĖLIS RAPSIUKAS.

— Ei! Nesizulink arti manęs — duok ramybę! — šaukė VABALŲ VESTUVĖS ant lapus, vėjeliui pūstelėjus, bevartančių LIAUDIES PĖSAKŲ.

Mašina veikė gerai. Tėtis buvo patenkintas ir neatrodė, kad būtų pavargęs. Tik mama kažkodėl kiek nusiminus buvo. Kas jai?

Paaikėjo. Laukų platybės jai priminė gimtuosius laukus...

Nusileido saulužėlė

Susimąsčiusi rimta

Mūsų jaunos širdužėlės,

Džiaugiasi visa gamta....

Rai - rai - rai - rita,

Rai - rai - rai - rita

Rai - rai - opa - opa

Tralia - lia - lia - lia.....

Užtraukė tėtis.

Staugt norėjosi iš džiaugsmo.....

Tokia buvo LIETUVA

VACLOVAS ČIZIŪNAS

LIETUVOS KRIKŠTAS

Tęsinys

— Pažinojote kryžių, kaip daug pikta dariusių Lietuvai vokiečių ženklą. Pažinkite dabar kryžių, kaip Dievo Sūnaus kančios ir mūsų atpirkimo ženklą. Jos didenybė Lenkijos karalienė ir aš nutarėme sutvirtinti abiejų mūsų tautų sąjungą krikštu, kurį turi priimti visi Lietuvos žmonės. Čia, kartu su mumis, esančius garbinguosius svečius, Lenkijos vyskopus ir kunigus, kviečiau kartu vykti į Lietuvą ir atlikti šventojo krikšto darbą. Kas geruoju krikštysis, pelnys mūsų malonę ir globą, kas priešinsis, užsitrauks ant savo galvos mūsų pyktį ir bausmę.

Jogaila nutraukė kalbą, atsigrėžė į vyskupų pusę ir, pagarbiai perduodamas kryžių vienam jų, prabilo į juos lenkiškai. Vyskupas išėjo į priekį, persižegnojo, iškėlė kryžių augštinę ir pradėjo kalbėti. Žmonės nesuprato jo kalbos. Valdovas Jogaila, pataikęs tarpą, kai vyskupas nutildavo, mėgino versti jo kalbą lietuviškai. Nelengvai jam sekėsi. Atrodė, kad Jogailai sunku rasti reikiamą žodį, nes kalbėdamas dažnai painiodavosi, kartodavo tą patį žodį, kol prisimindavo kitą, tinkamesnį. Nenuostabu buvo tiems, kurie žinojo, kaip sunkiai sekėsi pačiam Jogailai mokytis lenkų kalbos.

Minia pradžioje klausėsi gana tyliai. Vėliau, kai iš Jogailos aiškinimų suprato tą patį, kas ir jo paties buvo sakyta, vienur kitur pasigirdo murmėjimas. Kai lenkų vyskupas, tęsdamas pamokslą, pasakė, kad Dievas per karalienę Jadvygą skyrė lenkų tautai kilnų uždavinį krikštyti pagoniškąją Lietuvą ir kad lenkų tauta su džiaugsmu priima Dievo paskirtį, minia, šį-tą iš Jogailos vertimų tesupratusi, pradėjo dar labiau nerimti. Vienur-kitur pasigirdo balsai:

— Taigi, atsirado geradėjai! Ar seniai čia jie brovėsi į mūsų pakraščius? Ar neteko mums šventinti juos pačius kardais ir buožėmis?

Pagaliau vyskupas baigė pamokslą, dėkodamas Dievui už malonę Lietuvai tapti krikščioniška šalimi. Jogaila, pavargęs beversdamas pamokslo turinį lietuviškai, sugrįžo prie savo jaunutės žmonos ir atsisėdo

šalia. Karalienė Jadvyga, dar pamokslo metu matydama nerimstančią minią, būgštavo, kad neišvyktų koks pagonių lietuvių sukilimas prieš valdovus. Smulkiame ir išbalusiame jos veidelyje buvo matyti nuovargis ir baimė. Juodi jos plaukai, sujuosti auksine, brangakmeniais nusagstyta, diadema, dar labiau ryškino jos veido baltumą. Jogaila, paėmęs ją už rankos, pakilo iš vietos ir nusivedė žemyn nuo paaugštinimo. Pakilo iš vietų ir keletas dvariškių. Lenkų vyskupų ir kunigų tarpe matėsi sumišimas. Jie puolė klausti, kas įvyko. Karalius mostelėjo ranka ir pasakė, kad nieko ypatinga neatsitikę. Prašė, kad visi liktų savo vietose. Karališkoji pora, kelių didelių lydimą, dingo pilies vartuose.

Minia, susidomėjusi, kas vyksta ant paaugštinimo, vėl pamažu nurimo. Tuo pačiu metu minioje pasirodė po vieną ar du išsisklaidę ginkluoti pilies sargybos kariai. Pilies viršininkas, išėjęs į paaugštinimo priekį, įsakė sargybos vyrams suskirstyti žmones nedideliais būreliais, vyrus ir moteris atskirai. Subangavo, sujudo minia.

— Kas čia bus?

— Ką jie nori daryti su mumis?

Kareiviai ramino žmones, kad nieko bloga jiems nebūsią, kad krikšto tvarkai reikalinga susiskirstyti būreliais po 10-15 žmonių. Kažkas šūktelėjo:

— Trenks Perkūnas už tokį darbą!

Minia suūžė, suklego įvairiais balsais:

— Tikrai trenks! Perkūne dievaiti, trenk atėjūnus! Vai, dievai galingieji, parodykit savo rūstybę!

Pilies viršininkas, matydamas, kad susijaudinusi minia gali pradėti rimtai maištauti, griebėsi gudrybės. Priėjęs prie vyskupų ir kunigų, tarėsi su jais ir kažko prašė. Iš kunigų būrio išsiskyrė barzdotas vienuolis, nusileido nuo paaugštinimo kartu su pilies viršininku ir, paėmęs iš vieno sargybinio kirvį, pasuko šventojo ažuolo link. Pilies viršininkas ėjo pirmas, skirdamas taką minioje. Keli pilies kariai pasekė paskui.

Minia nutilo. Visi sužiūro ažuolo link. Kai pilies viršininkas su vienuoliu užėjo už mūrinio aptvaro, pasigirdo kirvio smūgiai į medį. Žmonės puolė grūstis artyn. Nuo senosios lietuvių šventovės pasigirdo balsai:

— Ažuolą, šventąjį ažuolą kerta! Perkūne galingasis, nubausk šventvagius!

Po keliolikos kirvio smūgių pilies viršininkas išėjo kartu su vienuoliu iš šventyklos, užėjo laiptais į paaugštinimą ir, paėmęs vienuolį už rankos, kreipėsi į niūriai tylinčią minią:

— Matote šį šventąjį vyrą? Jis yra krikščionių Dievo tarnas. Savo rankomis jis kirto šventąjį ažuolą, ir jo perkūnas netrenkė. Ir kaip gi trenks, jei perkūnas tik krikščionių Dievo valia tesitranko?... Rytoj baig-

sime kirsti šį milžiną ažuolą. Jo didenybė mūsų visų valdovas Vladislavas Jogaila dar šiais metais toje pat vietoje ketina pastatyti krikščionišką šventyklą. Tad nurimkite visi ir duokitės krikštijami, kad neužsitrauktumėte ant savo galvų krikščioniškojo Dievo ir mūsų didžiojo kunigaikščio rūstybės!

Žmonės tylėjo. Vieni dairėsi į dangų, bene sudundės perkūnas galingu trenksmu, kiti slėpė žvilgsnius, nedrįsdami rodyti savo jausmų, nei matyti, ką kaimynai jaučia. Daugelio moterų akyse buvo matyti ašaros. Bet dangus buvo blaivus, saulė jau kilo vis artyn į vidudienį, ir jokio senų Lietuvos dievų rūstybės ženklo nebesimatė.

Kareiviai skaičiavo vyrus, moteris ir vaikus nedideliais būreliais, kuriuos atskyrę nuo minios vedė artyn prie paaugštinimo. Kai kas mėgino išsiskirti iš minios ir, perėjus Vilnelę, grįžti namo. Bet ant Vilnelės tiltų ir kai kur anapus jos krantų stovėjo ginkluoti kariai ir griežtai įspėjo bėgančiuosius pasilikti aikštėje. Noromis - nenoromis ir tie turėjo paklusti valdovų valiai.

Ant paaugštinimo pasigirdo giesmės garsai. Kunigai giedojo seną krikščionių giesmę "Te Deum laudamus" (Tave, Dieve, garbiname). Kai susirinko prie paaugštinimo keliolika po du-tris išrikiuotų žmonių būrelių, giesmė nutrūko. Iš kunigų būrio išsiskyrė pora kunigų. Vienas jų laikė švęstojo vandens indą, antras maldų knygą. Atsistoję ant paaugštinimo krašto ties pirmuoju būreliu, pradėjo krikšto apeigas. Kunigas skaitė lotyniškus klausimus ir maldas, antras kunigas jam atsakinėjo. Baigdami krikšto apeigą, kunigai šlakstė būrelį švęstu vandeniu ir žegnojo, tardami visiems duodamą bendrą krikščioniškąjį vardą. Vyskupai, išėję į paaugštinimo vidurį, taip pat žegnojo naujakrikštų būrelį. Čia pat, arti krikštijamųjų ant paaugštinimo stovįs pilies viršininkas pakartojo jiems duotąjį per krikštą vardą, liepė gerai jį įsidėmėti ir leido jiems pasitraukti iš aikštės. Toliau ta pati krikšto apeiga buvo kartojama visiems kitiems vyrų ir moterų būreliams. Didesnėmis pertraukomis, kai nauji būreliai artinosi prie paaugštinimo ir rikiavosi, kareivių tvarkomi, ties juo, kunigų choras giedojo tolimesnius tos pačios lotyniškosios giesmės posmus.

Pilies aikštė pamažu tuštėjo. Žmonės skirstėsi tylomis. Tik gerokai nutolę nuo aikštės ir artėdami prie namų, mėgino kalbėtis. Nebuvo linksmybės žmonių širdyse, nebuvo linksmos ir jų kalbos. Mažai jie tesuprato apie krikščioniškąjį Dievą, tik jautė, kad jis galingesnis už senuosius dievus, kad Lietuvos valdovai ir diduomenė pirmi jų atsisakė, o dabar jėga verčia atsisakyti jų ir savo pavaldinius.

Kaikas jaunesniųjų mėgino ir pajuokauti: kartojo gautuosius per krikštą vardus, klausinėjo kitus, kokiais vardais krikštyti, kraipė ir per-tarinėjo tuos vardus. Bet ir iš to nebuvo daug linksmybės.

* * *

Šitaip pradėjęs Lietuvos krikštą Vilniuje, Jogaila vėliau apvažinėjo visas žymesnes Lietuvos vietas ir ten krikštijo žmones. Nekrikštyti liko tik žemaičiai, buvę kryžiuočių valdžioje.

Pats lietuvių krikštas beveik nieko nereikšė krikščionybės įsistiprinimui Lietuvoje. Be katalikų dvasininkų ir bažnyčių lietuviai ir toliau galėjo likti pagonimis. Jogaila tai suprato, todėl tuojau po krikšto įkūrė Vilniaus vyskupystę, pastatė katedrą Vilniuje ir dar 7 parapijines bažnyčias (Ukmergėje, Maišiogaloje, Nemenčine, Medininkuose, Krėvoje, Obalčiuose ir Ainoje). Pirmuoju Vilniaus vyskupu buvo paskirtas lenkas pranciškonas Andriejus Vasilius. Jis nuoširdžiai pamilo Lietuvą ir jos žmones. Tapęs vyskupu, jis rūpinosi steigti daugiau parapijų visame krašte ir parengti joms kunigų. Tam reikalui jis įkūrė pirmąją Lietuvos mokyklą prie savo katedros. Toje mokykloje mokytojavo Vilniaus pranciškonai.

Norėdamas įtvirtinti katalikybę Lietuvoje, Jogaila paskelbė pirmąsias dvi privilegijas (rašytus įstatymus): vieną Bažnyčiai, kitą bajorijai. Pirmoje privilegijoje buvo suteiktos teisės Bažnyčiai dovanotąsias žemes ir kitus turtus naudoti nemokant jokių mokesčių valstybei. Antroje Jogaila sužymėjo visas katalikų bajorų teises. Kadangi Jogaila gerai žinojo, kad Lietuvos valstybėje esama krikščionių pagal rytų apeigas (stačiatikių), o pats norėjo katalikybės išigalėjimo, tai savo rašte bajorijai visas pirmenybes ir teises suteikė tik katalikams bajorams. Buvo nustatyta, kad bajorai laisvai valdo savo žemes ir neturi jokių prievolių valstybei, išskyrus karo tarnybą ir pilių statymą bei taisymą. Rytų krikščionių teisės buvo jau siauresnės. Katalikų bajorams net buvo draudžiamos jungtuvės su jais, jei šie nepriima katalikybės.

Tik labai palengva plėtėsi ir stiprėjo katalikybė Lietuvoje. Nebuvo kas žmones moko naujo tikėjimo tiesų, nes pradžioje įkurtųjų parapijų buvo labai maža, o ir jose pačiose klebonais buvo lenkai kunigai. Jie lietuvių kalbos nemokėjo, taigi ir su žmonėmis susikalbėti, bent pradžioje, negalėjo. Todėl ir žmonės daug kur ilgai šaukėsi savo senų dievų pagalbos ir slaptai meldėsi jiems.

Įsidėmėti: Jogailos sutartis su lenkais Krėvoje įvyko 1385 m., o Lietuvos krikštas — 1387 m. Tai buvo XIV (keturioliktojo) amžiaus pabaigoje.

TREMIJA IŠ TĒVYNĒS

ARVYDAS RIMAS

Juozukas atsibudo. Dusliai dundējo vagono ratai. Jis girdējo ma-
žų vaikų spieģiančius riksmus. Pradžioje jis net nesusigaudē kur esās.
Tik apsižvalģēs ir pamatēs tamsias gyvulinio vagono sienas, jis su-
prato savo liūdņā likimā. Jis tuojau prisiminē anā ūkanotā nakti, kai
jis pajuto dideles šaltas rankas, čiumpančias jo mažā kūneli. Pasijuto
jis krentās iš savo šiltos lovytēs ant šaltų grindų. Atsimena, kai jis
pradējo rēkti visa savo 7 metų gerklute, bet tuojau nustojo, kai pa-
juto nešvarų batā atsimušant i jo mažā krūtine.

Paskui kietos rankos pakēlē jį nuo grindų. Norēdamas pamatyti,
kas jį nešē, bandē atsukti galvelē, bet niekaip negalējo, nes tos divi
rankos jį laikē labai stipriai. Jį nešē rusas ar mongolas.

Pagaliau paleido jį ir ištūmē i virtuvē. Virtuvēje mamytē bēģio-
jo iš kampo i kampa, dēdamosi i pundeli maisto ir drabuģiū. Pro ki-
tas duris iējo tēvelis su 2 metų Algirduku vienoje rankoje, o punduliu
daiktų kitoje. Paskui jį sekē didelis susikūprinēš rusas su atkištu šau-
tuvu...

Uģ keliū metru nuo namū stovējo rusiški sunkveģimiai. Rusas
priējo prie vieno sunkveģimio uģpakalio ir ištūmē Juozukā vidun...

Ir dabar pro tuos liūdņus prisiminimus prasiverģē mamytēs švel-
nus, balsas:

— Ar jau atsibudai, vaikeli?

— Taip, mamyte, — atsakē Juozukas ir krūptelēģēs suģuko:

— Mamute, ir Algirdukas jau atsibudo!

— Mama, aģ noliu pieno, — pradējo Algirdukas.

— Kad, vaikeli, aģ pieno nebeturiu, — švelniai atsakē mamytē.

— Mamyte, kur mus veģa? — paklausē Juozukas.

— Neģinau, vaikeli, — susirūpinusi atsakē jinai.

— O kur, tēvelis?

— Vaģiuoja taip pat, tik neģinau kuriame vagone.

— O dēlko cia taip kalsta? — įsiterpē Algirdukas.

Mamytė atsikėlė, sugriebė Algirduką į savo glėbį ir liepė Juozukui sekti ją. Jinai vedėsi vaikus į dar labiau užsikimšusį kampą.

Čia nors ir buvo daug daugiau žmonių, bet oras buvo daug grynėsnis. Po geros valandos grūdimosi jie atsirado prie apkalto geležimis langiuo.

Greitai pakėlusi Algirduką, mama prikišo jo nosis prie lango. Tas tuoj pradėjo kojytėmis spardytis iš džiaugsmo. Palaikius minutę, ji nuleido žemėn ir pakėlė Juozuką. Ta minutė prie lango jam atrodė kaip sekundė. Bet aplinkiniai žmonės pradėjo nerimauti, kad ji perilgai užtrunka. Taip mamytė nuleido Juozuką ir pakėlusi Algirduką pradėjo grūstis atgal prie savo pundo. Juozukas įsikabinęs abiem rankutėmis į jos sijoną sekė ją.

* * *

Po kiek laiko traukinys sustojo. Visi nutilo. Kažkas sušuko:
— Durys atidaromos!

Visi susmeigė akis į duris. Teisybė, durys atsidarė.

Pro atviras duris įėjo keletas šautuvais apsiginklavusių rusų. Jie, spardydami moteris ir vaikus, pradėjo vyti juos iš vagono.

Visi čionai, nors ir nuliūdę, bet džiaugėsi grynų oru. Tik Juozukas žmonių spūstyje atsiliko nuo savo mamytės. Žmonės kiek prasišklaidžius, jis visur jos dairėsi. Ir štai tenais, prie kito traukinio, jo mamytė — išblyškusi ir išsigandusi — nešdama rankose Algirduką, buvo stumiama į vagoną.

Juozukas su smarkiai plakančia širdimi šaukė:

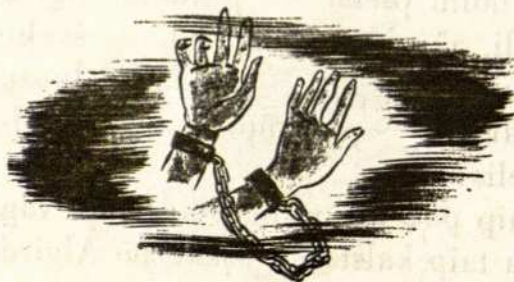
— Mamyte, mamyte, palauk manęs, palauk!

Ir pradėjo bėgti. Bet čia geležinė ranka jį atitraukė atgal, ir jis pasijuto krentas ant žemės. Verkdamas ir šaukdamas dar garsiau, jis vėl bandė bėgti, bet vėl pajuto tą ranką.

Ir tada jis pamatė savo ašarotomis akutėmis, kad anas traukinys jau pradeda judėti.

Pasijuto jis vienas, vienu vienas, visų apleistas šitame nežinomam pasaulyje. Vėl jis pajuto geležinę ranką, vėl jis girdėjo ratų dundėjimą ir nekaltųjų klyksmus...

Chicago, Ill.

PAVASARIS

ALGIS ŠAULYS

Didysis sieninis laikrodis išmušė septynias. Motina, priėjusi prie sūnaus lovelės, švelniai paglostė Jurgelio galvutę, sakydama:

— Vaikeli, jau laikas į mokyklą.

Pratrina Jurgutis užmiegotas akeles, pamato, kad saulutė jau sveikina jį rytuos. Kad nors ir labai saldu būtų dar valandėlę pasinausti, bet juk mama žadina.

Todėl jis greitai šoka iš lovelės. Staiga jo dėmesį patraukia už praviro lango įvairiaspalvis darželis. O kiek jame grožio! Vidury lysvės rūtų žalios plotas, aplinkui baltieji narcizai, tulpių švelnūs žiedai, pripildyti lyg deimantinių rasos lašelių, spindi nepaprastu grožiu. O bijūnai balti, rausvi, raudoni, plačiai iškerojusiais krūmais, siūbuoja ryto vėsumoje. Jurgelis, susižavėjęs darželio grožiu, net pamiršta, kad jau jam reikia skubėti. Atsipeikėjęs, jis vėl girdi mamos balsą: — Jurgiuk, nagi, ar vėl užsnūdai.

Skubiai apsiprausęs, užkanda ir, nutvėręs knygas, tekinas lekia keliu, kur susitiks savo draugus, belaukiančius prie galulaukės kryžiaus. Ir tada visu būriu jie žygiuoja ligi pat mokyklos. Tai buvo 1944 metų pavasaris.

Laimingai ir linksmi prabėgo Jurgiukui dešimt jo gyvenimo pavasarių. Tačiau šio pavasario džiaugsmą slopino tolimes patrankų dundesys. Atrodė, kad jis gali priartėti čia ligi pat namų, gražiomis gėlėmis pražyduosio darželio, mokyklos.

Tas tolimes patrankų dundėjimas nesiliovė. Jis artėjo. Artėjo kaip koks audros debesis.

* * *

Liepos mėnesio pradžioje pabėgėliai paplito po plačią apylinkę. Dvi šeimos apsistojo ir Jurgiuko tėvų ūkyje. Jurgiukas buvo smagus, džiaugėsi naujomis pažintimis, trimis naujais draugais. Tik tėvai buvo susirūpinę, ištįsusiais veidais. Jie kalbėjo apie kažkokią kelionę, kuri Jurgiukui buvo nesuprantama, bet kartu ir domino jį. Jurgiukas mėgo keliauti. Tuo labiau jam patiko mintis, jog, galbūt, teks keliauti panašiai, kaip ir anie pabėgėliai vežimuose, kurių virtinės traukė pro šalį į Vakarus.

Bet nebuvo daug laiko Jurgiukui galvoti apie kelionę, kai ir jis pats su savo namiškiais ir su tik ką neseniai susipažintais draugais, su jų visais vežimais, atsirado ilgoje virtinėje vežimų, patraukusių iš savo gimtojo kaimo.

Atsitiko tai visiškai paprastai. Atėjo kariuomenės dalinys ir liepė tuojau išsikraustyti, nes, sakė netrukus čia galį būti labai karšta.

Tik eidamas paskui vežimą, Jurgiugas ėmė suprasti visa tai, kas įvyko per keletą valandų: viskas paskubomis buvo metama į vežimą, o išgązdinti gyvuliai pasileido po laukus.

Jurgiukas mato, kaip už jų vežimo, lyg nenorėdama, žygiuoja jų Margoji, kurią dar šiaip taip pavyko pagauti, nes tėtis sakė, kad reikia ją pasiimti, nes nežinia, ką kur nukeliavus gali rasti. Jurgiukas aiškiai prisimena, kaip skalindamas, nuo virvės nusinėręs, iš paskos atbėgo jų šunelis, kurį iš to skubėjimo taip visi ir buvo palikę. Bet tam vargšeliui, matyt, pasidarė baisu sodyboje, kurią buvo priversti palikti namiškiai ir kurioje dabar švaistėsi kareiviai, besirengdami kautynėms.

Jurgiukas, pasiėmęs šunelį už virviagalio, vedėsi jį ilgai ilgai, ligi jam pavargo kojos ir jį tėtis užkėlė ant vežimo. Tik šunelis, kaip ir suaugę ir jauni kaimo gyventojai, sekė paskui vežimus.

Ilgai paskui teko keliauti. Dabar Jurgelis negalėtų nė suskaičiuoti kiek dienų. Nors ir sakė, kad kai frontas praeis, vėl bus galima sugrįžti, bet neteko sugrįžti.

Paskui daug pavasarių aušo Vokietijoje. Alkanų, šaltų pavasarių, negailestingų. Rudenys buvo žvarbūs savo lietumis, o žiemos buvo ilgos, rodės, kad nežadėjo pavasario, bet jie vis dėlto išaušdavo. Ir buvo toks vienas pavasaris, toks pat saulėtas, gražus, kaip kadaise namuose, tuo metu, kai pasigirdo patrankų dundėjimas. Bet patrankos dabar nedundėjo. Tik savo mintyse tą patrankų dundėjimą jautė Jurgutis, bet tikrumoje tai aidėjo paskutiniai garsai laivo sirenos, laivo, kuriame Jurgiukas su savo tėveliais ir daugeliu pažįstamų buvo bepradedą kelionę į kitą žemės pusrutulį — į Ameriką.

Ir čia būna pavasariai, žydi bijūnai, žaliuoja rūtos, bet jos nėra tokios gražios, kaip aną pavasarį tėviškėje, ankstyvais rytais, kai motina žadindavo iš saldaus miego, ragindama rengtis į mokyklą...

Nuotraukoje matome dalį lietuviškų rankdarbių parodos Vila Beloje (Sao Paulo priemiestyje, Brazilijoje). Parodą suruošė sekmadienio popiečių (sekmadieninės lietuviškos mokyklos) lankytojos, vadovaujamos rankdarbių mokytojos Genės Teresevičienės. Tų lietuviškų popiečių vedėjas yra mokyt. J. Kaseliūnas. Mokytojai dirba be jokio atlyginimo.

Sėdi iš kairės dešinėn: Birutė Čemerkaitė, Irena Skurkevičiūtė, Gražina Valeikaitė, mokytoja Genė Teresevičienė, Olga Masiulytė ir Jonė Krutulytė. Stovi: Vanda Kisiutė, Olga Krutulytė, Gražina Gudavičiūtė, Giedrė Valeikaitė, Genė Misiūnaitė ir Dalia Valeikaitė. Malonu pažymėti, kad trys sesutė Valeikaitės yra "Eglutės" jaunosios bendradarbės.

LIETUVIŠKA MARGUČIŲ ŠVENTĖ BRAZILIJOJE

GIEDRĖ VALEIKAITĖ

Velykų pirmąją dieną Vila Zelinoje, Sao Paulo priemiestyje, seselių pranciškiečių gimnazijos salėje buvo margučių šventė lietuvių vaikams.

Daugumas tėvų buvo tą dieną išvažiavę į svečius arba patys turėjo svečių, tai ne visi galėjo ateiti. Net ne visi pasirūpino ir savo vaikus atsiųsti į tą retą lietuviškų tradicijų šventę. Tačiau galima pasidžiaugti, kad vis dėlto susirinko per 60 mažųjų. Daugumas jų buvo su savo tėveliais.

Jų veidukuose buvo šypsnyš, o rankutėse margutis. Pradžioje sugiedojom "Linksma diena". Po to žaidėme ratelius. Kai pavargome ir susėdom, ateitininkai suvaidino "Aš knygnešys". Mums taip patiko knygnešo pamokymai, kad visi pasižadėjom būti šių dienų knygnešiais. Po vaidinimo žaidėm suktinį su kėdėmis.

Buvo labai linksma. Žinoma, tam, kuriam pritrūksta kėdės ir reikia iš žaidimo pasitraukti, nėra labai linksma. Pasirodė ir mažieji lietuvių kalbos pamokų lankytojai su velykiniais eilėraštukais. Net Velykų zuikučiai išdrįso scenoje pasirodyti ir pažadėjo geriems vaikučiams margučių.

Dabar kas atsitiko? Mus visus, gerus ir blogus, išvarė iš salės. Kai sugrįžom, reikėjo ieškoti margučių, kuriuos, turbūt, kiškučiai buvo salėje paslėpę. Kiškučiai niekad neduoda margučių vaikams matant. Ieškoti šokom visi — didesni ir mažiukai. Žinoma, ne visi buvo laimingi rasti.

Svečių komisija priėjo prie stalo rinkti gražiausių margučių. Gaila, kad dovanos už gražiausius margučius tebuvo tik trys. Man rodos, kad komisija lengvai būtų suradusi ir 23 gražiausius margučius. O mes taip norėjom visi, kad mūsų margutį išrinktų.

Mušėme margučius, vėl norėjom laimėti, bet čia galėjo būti laimingas tik vienas — pats stipriausias.

O dabar, vaikučiai, paklauskite, kas įvyko: atėjo Velykų bobutė ir atnešė vienoje rankoje pilną krepšėlį margučių, šokoladinių kiaušinių ir maišą saldinių, o kitoje, baisu pasakyti, tokių šakotų rykščių pluoštą. Mes tuoj supratome, kam jos skirtos.

"Kur yra blogi vaikai": ji tuoj ir paklausė: "Kur išdykėliai? — "Neatėjo". — Nedrąsiai pasakėme vienas kitas. Ir kokia laimė — bobutė patikėjo. O gal taip ir buvo. Man atrodo, tą dieną mes buvome tikrai geri. Tada bobutė padėjo rykštes kitiems metams. Mes lengviau atsidusome. Ji pradėjo dalyti dovanas: už tris gražiausius ir vieną stipriausią davė po šokoladinį, turbūt, strauso kiaušinį, saldinių teko visiems.

Pabaigai vėl giedojom "Linksma diena". Kai padėkoję mokytojams skirstėmės namo, tai tik dabar pastebėjau, kad lauke jau tamsu. Nepastebėjom, kad jau žaidėme prie elektros šviesos — taip buvome užimti. Buvo linksma ir gera. Kaip gaila, kad Velykos tik vieną kartą metuose.

Rosario mieste, Argentinoje, gyvena keliolika lietuviškų šeimų. Nuotraukoje matome, kaip būrelis lietuviukų, apsirengusių tautiniais drabužiais, Vasario 16 dienos minėjime šoka lietuviškus šokius.

Pirmoji pora iš kairės į dešinę: A. Liutkevičius ir S. Kriaučiūnytė; antroji pora: J. Kalainis ir O. Tičionytė; trečioji pora: N. Papečkytė ir A. Švarlys.

Ir tolimiausiuose pasaulio kampuose lietuviai jaučiasi leituviu ir juo nori išlikti: "Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būt".

MANO PAUKŠČIUKAI

Pernai rudenį tėvelis pastatė medyje inkilėlį. Jis buvo trims paukščiukų šeimoms, ir buvo geltonas su gražiu žaliu stogu, bet paukščiukai nepasirodė.

Vieną pavasario rytą, bevalgydamas pusryčius, išgirdau paukščiukų čirškėjimą, greit pažiūrėjau per langą: gi du varnėnai vis įlenda į namelį ir vėl išlenda. Pagaliau varnėnė įlindo į namelį ir pasiliko, o patinėlis pradėjo jai nešti sausus lapelius. Vienas lapelis jai nepatiko, ir jį tuoj išmetė iš namelio. Dabar triukšmas nurimo. Patelė tupi ant kiaušinių, o patinėlis lauke saugoja namelį.

Kazimieras Snieška, Šešt. Maironio Mokyklos III sk. mokinys,
Brooklyn, N. Y.

TRUPUTĮ PAGALVOK

NR. 5 UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

I. Statmenai: Maironis. Guščiai: 1. Mituva, 2. Ariogala, 3. Imsrė, 4. Rambynas, 5. Olandija, 6. Naugardukas, 7. Ivinskis, 8. Sapiegos.

II. Statmenai: Hamletas. Gulsčiai: 1. Hidrologija, 2. Andersenai, 3. Medvėgalis, 4. Linkolnas, 5. Edisonas, 6. Tripolis, 7. Aitvaras, 8. Sokratas.

III. 1. Švyturys, 2. Anyta, 3. Karys.

SARADOS ATSAKYMAS

Karas - maras - aras.

NR. 5 MİSLIŲ ATSAKYMAI

1. Žiedas, 2. Liežuvis, 3. Slenkstis, 4. Raktas, 5. Puodas ant ugnies, 6. Medinis arklas, 7. Kulka, 8. Rogės, 9. Laikrodis, 10. Žasiukas, 11. Gulbė, 12. Bitė, 13. Voras.

MİSLĖS

1. Du krankliu krankia, visą girią lenkia.
2. Gulbė gulbinėja, baltus sparnus vartinėja. *Valteris Burin*
3. Stuk-stuk stovai devintovai, aukštuos krūmuos gaidžiai gieda.
4. Sužvingo žvingalas ant aukšto kalno — sidabro galva, kanapių uodega. *Voratas*
5. Septynios mylios tilto, gale to tilto žolynas — visam pasauliui džiaugsmas.
6. Laukas nematuotas, avys neskaitytos, piemu raguotas.
7. Močia didelė, tėvas dar didesnis, sūnus sukčius, duktė akla.
8. Apskritas, kaip obuolys, o viskas ant jo laikosi. *Zemė*
9. Aukso lenta praskilo, visas pasaulis sukilo.
10. Per langą skiedros byra.
11. Tarp žirnių sėdi kepalas.

12. Meška bėga — visa giria dreba.
13. Juodas jautis dangų laižo.
14. Matau — negirdžiu, girdžiu — nemačiau.
15. Vienas lieja, antras geria, trečias auga.
16. Visi rinko — nėsurinko, saulė užėjo — surinko. *Rau*
17. Be kojų, be sparnų — į medį įskrido.
18. Pasėtas nedygsta, supamas nemiega. *Salt*
19. Be rankų, be kojų, o gražiai paišo.
20. Be adatos susiūtas, be peilio suardytas. Vertinamos po 2 taškus. Parinko ir atsiuntė *Jurgis Augius*, Chicago, III.

UŽDAVINIAI

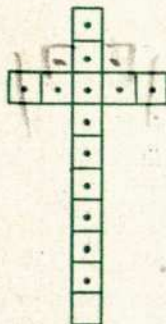
I. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Pirmoje eilutėje statmenai gaunamas pavadinimas "Draugo" konkurse premijuoto eilėraščio. Gulsčiai:

1. *-----* (Vieta, kur buvo didžiausias plytų fabrikas Lietuvoje),
2. *-----* (Miestelis Telšių apskrityje),
3. *Mironas* (Kunigas, buvęs Lietuvos ministru pirmininku),
4. *-----* (Bažnytkaimis prie Nemuno),
5. *Ramigal* (Miestelis prie Panevėžio - Kauno vieškelio),
6. *Sartija* (Žemaitijos kalnas, Maironio apdainuotas),
7. *-----* (Rašytojos pavardė, kuri parašė plačią minimo premijuoto eilėraščio recenziją),
8. *-----* (Rytų Lietuvos miestelis),
9. *Žalibaltis* (Senas Lietuvos miestas prie Nemuno),
10. *Vanagius* (Žymus Lietuvos gamtininkas),
11. *-----* (Miestelis prie didelio ežero Vilniaus krašte),
12. *upite* (Miestelis, su kurio vardu susijusi legenda apie Čičinską),

13. ----- (Geležinkelio stotis tarp Vievio ir Vilniaus),

14. *K* ----- (Augalas, kuris labai dažnai minimas mūsų liaudies dainose).

Vertinamas 15 taškų. Jį sudarė *Irmutė Stasaitė*, Cleveland, Ohio.

II. Vienas turtuolis turėjo brangų kryžių, prisagstytą deimantų. Kasdieną jis deimantus suskaičiuodavo. Visada jis skaičiuodavo nuo kryžiaus apačios; iki viršaus tiesiai jis rasdavo 9 deimantus, nuo apačios skaičiuodamas ir pasukdamas į kairę ranką, taip pat rasdavo 9 deimantus, taip pat pasukdamas į dešinę ranką irgi, rasdavo 9 deimantus. Tačiau vieną naktį vagis pavogė iš kryžiaus du deimantus. Bet turtuolis, tikrindamas deimantų skaičių, vagystės nepastebėjo, nes skaičiuodamas anksčiau minėtu būdu, vis rasdavo po 9 deimantus. Kokių būdu vagis taip gudriai pavogė du deimantus?

Vertinamas 10 taškų. Atsiuntė *Virg. Lukoševičiūtė*, Chicago, Ill.

III. Kambario keturiuose kampuose tupi po katę. Į kiekvieną katę žiūri trys katės. Kiek kačių yra kambaryje? *Kelmė*

Vertinamas 2 taškais. Atsiuntė *Uosis Juodvalkis*, East Chicago, Ind.

ŠARADOS

1. Aš esu klampynė. Jei pirmą skiemenį pakeisi, galėsi dūduoti. Kas aš būsiu?

2. Esu aš tik krūmas. Jei vieną raidę man nubrauksi, būsiu gražus pastatas. Pasakyk, kas esu? *Ugnis*

Vertinamos po 2 taškus. Sudarė *Kaziukas Jankauskas*, Detroit, Mich.

Kitas "Eglutės" numeris išeis rugsėjo mėnesio pradžioje.

LAIŠKAI / Redaktorium

P. Redaktoriui.

Aš esu 7 metų ir labai noriu spręsti uždavinius, bet dar visų nepajėgiu. Tai man padeda mama ir dėdė Andrius. Dėdė Andrius braižo didelį Lietuvos žemėlapi, tai jis daug žino. Čia mano pirmieji uždaviniai — priimkite, prašau.

Su pagarba,

Grytė Kuncaitytė, So. Boston, Mass.

"Eglutės" Taškų Dėdei.

Noriu įsijungti į "Eglutės" uždavinių sprendimą. Esu 8 metų, III skyriaus mokyns. Skaitau "Eglutę" ir "Tėviškėlę". Abu laikraščiai patinka ir jų labai laukiu. Galėtų lankyti ir du kartus per mėnesį. Mano tėveliai perka beveik visas lietuviškas knygas, ir aš jau daug esu jų perskaičius. Labiausiai patiko "Gatvės berniuko nuotykių".

Su pagarba

Uosis Juodvalkis, East Chicago, Ind.

Gerb. Redaktoriau!

Širdingas ir didelis ačiū už taip gražų laikraštuką "Eglutę". Jūs neįsivaizduojat, koks didelis džiaugsmas yra vaikams, kai gauna "Eglutę". Tą dieną pas mus jaučiasi lyg švenčių nuotaika. Vaikai laukia su nekantrumu, kada aš baigiu namų ruošą ir imu skaityti jiems "Eglutę", nes jie patys dar nemoka skaityti. Ne vieną kartą liūdnės pasakos jiems spaudžia ašaras iš akių, bet tos ašaros yra kartu ir džiaugsmo ašaros. Kartais būna pasakų apie sniegą. Vargšai mūsų vaikai neįsivaizduoja, kas yra tas sniegas, nes čia Australijoje pas mus nėra sniego. Aš daug turiu darbo, pasakodama jiems apie gražias Lietuvos ir kitų Europos kraštų žiemas.

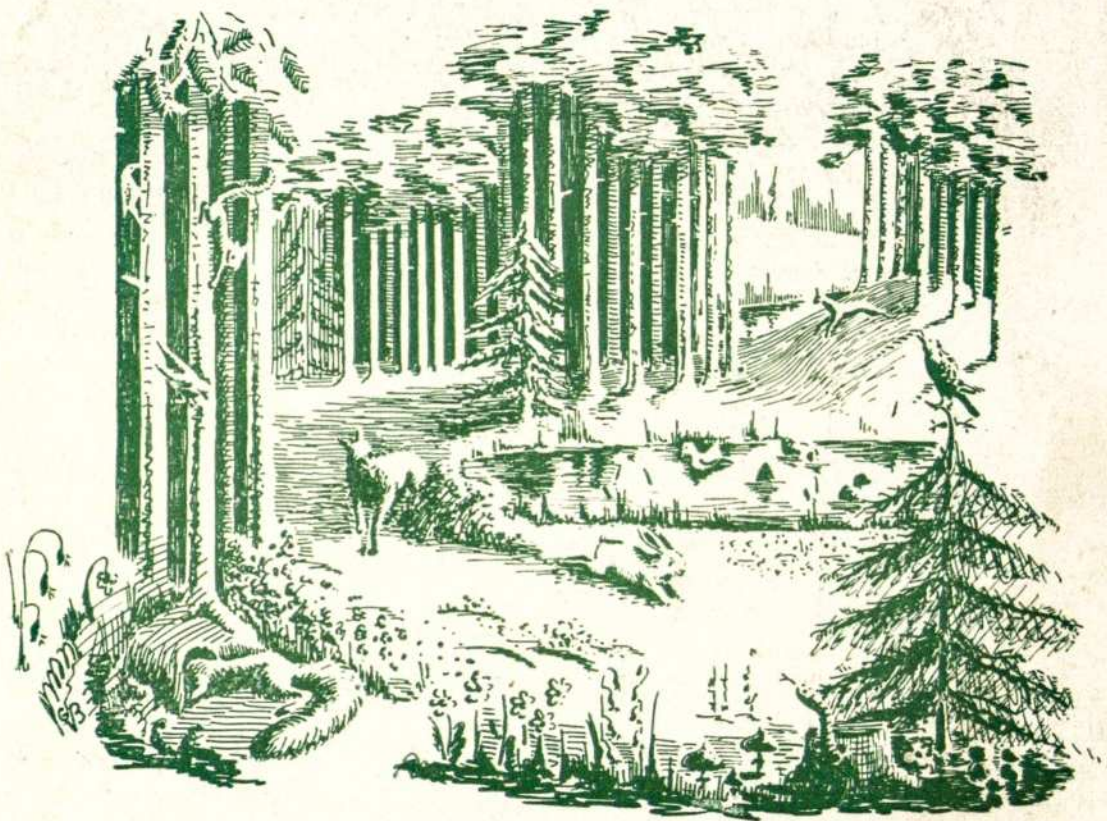
Baigdamą palinkėsiu mano ir mažųjų vardu daug daug šviesios ateities mūsų gražiajai "Eglutei". Lai žaliuoja "Eglutė" ir niekad nevysta...

Su pagarba

M. Juraitienė ir penki mano mažieji
Enmore, N. S. W. Australia

FELIKSAS SEREICKAS
4507 SO. TALMAN AVE.
CHICAGO 32, ILL.

ALp 1789
L.arch.

92. 311.158